

HISTORIA KATEDRY I KLINIKI PSYCHIATRII POMORSKIEJ AKADEMII MEDYCZNEJ W SZCZECINIE

W związku z pięćdziesiątą rocznicą powstania Katedry i Kliniki Psychiatrii Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie spotkaliśmy się z psychiatrami, którzy przed kilkudziesięciu laty pracowali w Klinice, tj. z dr Marią Warnecką-Przybylską, dr Walerianem Jędrzejczakiem, dr Andrzejem Szakowskim

i psychologiem mgr Ewą Szakowską. Spotkanie było okazją do zapoznania się z przeszłością Kliniki, ale i zaznajomienia się z osobistymi wspomnieniami i refleksjami ludzi, którzy od kilkudziesięciu lat pracują w tym szczególnym zawodzie.

Katedra i Klinika Psychiatrii Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie rozpoczęła swoją działalność w maju 1954 r. w adaptowanym budynku opieki społecznej przy ul. Broniewskiego 32. Obowiązki pierwszego kierownika Kliniki pełnił przez 8 lat Franciszek Piątkowski. Był absolwentem Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego z 1947 r. Miał liczne kontakty zagraniczne, co w tamtych czasach stanowiło wyjątkową rzadkość. Początkowo Klinika liczyła 50 łóżek, wkrótce powiększono ją do 75 miejsc. Pomimo ogromnych trudności, Franciszek Piątkowski wraz z asystentami, m.in. Zdzisławem Turkiem i Haliną Ulatowską, zapoczątkowali działalność dydaktyczną i leczniczą oddziału klinicznego.

W latach 1949–1951 wykłady z psychiatrii dla studentów PAM prowadził kierownik Kliniki Neurologii prof. Michał Jarema. W kolejnych latach wykładali psychiatry dojeżdżający spoza Szczecina: dr R. Frąckowiak, dr F. Kaczanowski, dr J. Jaroszyński. Ćwiczeń klinicznych w tym czasie nie prowadzono.

W latach 1963–1976 kierownikiem Katedry i Kliniki Psychiatrii PAM w Szczecinie był prof. Leonard Wdowiak, absolwent Akademii Medycznej w Gdańsku z 1951 r. Tam zdobywał doświadczenie kliniczne i naukowo-dydaktyczne, tam też otrzymał stopień doktora habilitowanego. Będąc kierownikiem Kliniki Psychiatrii w Szczecinie, prof. Wdowiak aktywnie uczestniczył w życiu całej uczelni, pełniąc obowiązki dziekana oraz prorektora. Rozwijał także szeroką działalność w ramach towarzystw naukowych, w tym w latach 1973–1979 był prezesem Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego. Prof. Wdowiak wykładał psychiatrię i psychologię dla studentów PAM. Tematyka jego prac dotyczyła biologicznych uwarunkowań nerwic i zaburzeń osobowości, psychopatologicznych aspektów nieprzystosowania społecznego oraz orzecznictwa sądowo-psychiatrycznego. Klinika uczestniczyła w tamtym czasie w badaniach następstw pobytów w hitlerowskich obozach koncentracyjnych oraz w badaniach z zakresu alkoholizmu i narkomanii.

W okresie kierowania Kliniką przez prof. Wdowiaka uruchomiona została pracownia psychologiczna, powstały laboratorium i pracownia EEG. W 1964 r. powstała poradnia przykliniczna, a w 1967 r. oddział leczenia nerwic. Prof. Wdowiak był promotorem 13 doktoratów: Waleriana Jędrzejczaka (1969 r.), Jacka Sobkowiaka (1969 r.), Jadwigi Szymczewskiej (1969 r.), Wiesława Łyjaka (1970 r.), Zbigniewa Kamińskiego (1970 r.), Jerzego Szafranka (1970 r.), Marii Warneckiej-Przybylskiej (1972 r.), Marii Jędrzejczak (1973 r.), Ryszarda Rutkowskiego (1973 r.), Jerzego Pobochoy (1973 r.), Andrzeja Szakowskiego (1974 r.), Marka Jaremy (1974 r.) i Krystyny Karczyńskiej (1975 r.). W okresie jego kierownictwa habilitowali się: Władysław Ejsmont, Roman Dolmierski, Krystyna de Walden-Gałuszko.

Klinika była organizatorem dwóch krajowych zjazdów psychiatrów polskich: XXVI w 1959 r. i XXXII w 1976 r. Pierwszy ze zjazdów poświęcony był tematyce zaburzeń okresu inwolucji oraz zagadnieniom psychoterapii, głównymi tematami drugiego z nich były medycyna psychosomatyczna i psychiatria konsultacyjna. W czerwcu 1965 r. odbyło się I Sympozjum Krajów Socjalistycznych, które po prawie 40 latach ciągle budzi u uczestników miłe wspomnienia. Wzięli w nim udział m.in. prof. Tadeusz Bilikiewicz, prof. Jan Jaroszyński i prof. Koronkowski z USA.

Właśnie na okres kierowania Kliniką przez prof. Leonarda Wdowiaka przypadają początki pracy zawodowej zaproszonych do rozmowy gości. Darzyli oni swojego szefa dużym szacunkiem i sympatią.

Wspominają go jako erudytę i znakomitego lekarza. Z żalem stwierdzają, że rzadko jego wiedza i doświadczenie znajdowały odzwierciedlenie w publikacjach. Jak pamiętają, wołał on obcowanie z żywym człowiekiem, jako wykładowca i nauczyciel oraz jako lekarz w kontakcie z pacjentem.

Rozmówcy zgodnie stwierdzili, że od tamtego czasu oblicze psychiatrii znacznie się zmieniło. W latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych, kiedy to psychofarmakoterapia znajdowała się na początku swojego rozwoju, każdego dnia dochodziło do fizycznej agresji ze strony pacjentów. Znacznie częściej niż dzisiaj obserwowano pobudzenia w przebiegu psychoz katatonicznych i hebefrenicznych. Jeden z kolegów lekarzy w trakcie swojej pracy sześciokrotnie doznał złamania żeber. Jak stwierdziła mgr Ewa Szakowska, „w tamtych czasach trzeba było mieć odwagę, żeby zostać psychiatrą czy psychologiem”. I nie chodziło tylko o niebezpieczeństwa związane z agresywnymi zachowaniami chorych. Psychiatrzy i psychologowie traktowani byli nieco pobłażliwie przez środowisko medyczne. Dr Maria Warnecka-Przybylska ze smutkiem wspomina swoje pierwsze konsultacje na innych oddziałach, gdzie spotykała się z brakiem zaufania dla kompetencji i możliwości psychiatrii.

Po śmierci prof. Leonarda Wdowiaka w 1977 r. kolejnym kierownikiem Kliniki został doc. dr hab. med. Jan Horodnicki, absolwent Akademii Medycznej we Wrocławiu z 1959 r., gdzie uzyskał specjalizację psychiatryczną i zaczął rozwijać działalność naukowo-badawczą. W okresie kierownictwa prof. Horodnickiego w latach 1980–1985 rozbudowano siedzibę Kliniki w Szczecinie o dwa pawilony po 44 łóżka. W 1991 r. powstał oddział dzienny, gdzie w tzw. grupach „nerwicowej” i „psychotycznej” prowadzona jest psychoterapia.

Obszary działalności i badań naukowych prof. Horodnickiego w początkowym okresie obejmowały ocenę skuteczności działania wybranych neuroleptyków i tymoleptyków oraz wpływ leczenia przeciwdepresyjnego i neuroleptykami na czynności hormonalne podwzgórza. Klinika zajmowała się także psychoorganicznymi następstwami przebytych psychoz alkoholowych oraz analizą czynników biorących udział w patogenezie uszkodzeń układu nerwowego i zaburzeń psychicznych u osób uzależnionych od alkoholu oraz zagadnieniami farmakoekonomiki leków. Szczególnym zainteresowaniem prof. Horodnickiego jest temat możliwości wyodrębnienia czynników prognostycznych przebiegu psychoz endogennych. W tym celu, w oparciu o analizę grupową i wielowymiarową algorytmem Steinhausa, opracował on program komputerowy, który umożliwia wyodrębnienie podgrup pacjentów podobnych pod względem zespołów cech biologicznych i psychopatologicznych.

W ostatnich 13 latach Klinika zajmowała się badaniem skuteczności nowych leków przeciwdepresyjnych i neuroleptycznych, badaniami genetycznymi u pacjentów z zespołem zależności alkoholowej, z zaburzeniami odżywiania, zaburzeniami lękowymi i chorobami afektywnymi. Prowadzono badania nad skutecznością leków zmniejszających głód w zespole zależności alkoholowej oraz biologicznymi i psychologicznymi uwarunkowaniami zaburzeń odżywiania.

W 2000 r. Katedra i Klinika Psychiatrii przy współudziale Sekcji Psychofarmakologii oraz Komisji Alkoholizmu PTP zorganizowała pierwszą w Polsce międzynarodową konferencję poświęconą genetyce alkoholizmu, a w 2001 r., wraz z Sekcją Naukową Psychoterapii Oddziału Szczecińskiego, pierwszą w Polsce Konferencję Oddziałów Dziennych. Przy zaangażowaniu Klinik: Poznańskiej i Szczecińskiej w 2003 r. powstała Komisja Psychiatrii Genetycznej PTP.

Prof. Horodnicki, był wieloletnim przewodniczącym Sekcji Farmakologii PTP.

Jak dotąd, jest promotorem 7 prac doktorskich: Andrzeja Kubasiewicza (1982 r.), Ewy Kramarz (1982 r.), Haliny Jacewicz-Kramarz (1984 r.), Janusza Wdowiaka (1987 r.), Jerzego Samochowca (1993 r.), Ryszarda Kamińskiego (1999 r.) i Agaty Ostapowicz (2001 r.). W tym czasie habilitowali się: Marek Jarema (1985 r.) i Jerzy Samochowiec (1999 r.).

Od października 2004 r. kierownikiem Katedry i Kliniki Psychiatrii PAM jest dr hab. med. Jerzy Samochowiec, absolwent Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie z 1991 r. W 1999 r. współorganizował w Klinice Pracownię Genetyczną. Jak dotąd, jest promotorem dwóch prac doktorskich: Anny Hajduk (2002 r.) i Justyny Pelki-Wysieckiej (2003 r.).

HISTORIA SAMODZIELNEGO PUBLICZNEGO SPECJALISTYCZNEGO ZOZ „ZDROJE” W SZCZECINIE

W sąsiedztwie Kliniki Psychiatrycznej Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie, przy ul. Broniewskiego 24, powstawały od lat pięćdziesiątych różne formy lecznictwa psychiatrycznego, które w efekcie miały dać początek obecnie funkcjonującemu szpitalowi przy ul. Mącznej 4.

W trakcie reorganizacji jednostka nasza przyjmowała różne nazwy: w latach 1950–1953 – Centralna Wojewódzka Poradnia Zdrowia Psychicznego (od 1950 r. do 1963 r. dyrektorem Przychodni był dr Ludomir Sedlaczek-Komorowski), w latach 1953–1974 – Wojewódzka Przychodnia Zdrowia Psychicznego (od 1963 r. obowiązki dyrektora przejął dr Zbigniew Turek), w latach 1974–1976 – Wojewódzki Zespół Zdrowia Psychicznego, w latach 1977–1998 – Specjalistyczny Psychiatryczny Zespół Opieki Zdrowotnej, w roku 1998 – Samodzielny Publiczny Psychiatryczny Zespół Opieki Zdrowotnej, a od 17 grudnia 1998 r. – Samodzielny Publiczny Specjalistyczny ZOZ „Zdroje”.

Dr Zbigniew Turek, pracujący w poradni od 1954 r., późniejszy wieloletni dyrektor tej jednostki (wcześniej pracownik Kliniki Psychiatrycznej PAM) wspomina niezwykle ciepło atmosferę wzajemnej życzliwości wśród kolegów: „na terenie województwa działało niewiele ośrodków poradnictwa psychiatrycznego, w zasadzie wszystko trzeba było organizować od podstaw, często dojeżdżać w odległe miejsca”. Gdy dr Z. Turek przejął obowiązki dyrektora Przychodni, szczególnie zależało mu na uruchomieniu w ramach jednostki oddziału całodobowego, aby można było zrezygnować z transportu pacjentów do szpitala w Gorzowie Wielkopolskim. Wspomina, że na przełomie 1963 i 1964 r. wspólnie ze współpracownikami przywoził niepotrzebne łóżka ze szpitala na Gołęczynie, aby umożliwić powstanie oddziału. Zorganizowany wtedy oddział obserwacyjno-leczniczy pełnił przez wiele lat podwójną rolę: miejsca, skąd pacjenci byli przekazywani do szpitala w Gorzowie Wielkopolskim oraz gdzie byli leczeni, gdy z różnych względów nie kwalifikowali się do przewozu.

Dnia 2 stycznia 1965 r. w Wojewódzkiej Poradni Zdrowia Psychicznego pracę rozpoczął dr Eugeniusz Dorsz-Szteke (absolwent PAM z 1963 r., w 1971 r. uzyskał stopień doktora nauk medycznych), osoba niezwykle ważna dla tych wszystkich, którzy mieli możliwość współpracy z nim. Człowiek o szerokich zainteresowaniach (religioznawstwo, historia medycyny, sztuka, literatura) i ogromnej wiedzy psychiatrycznej. W trakcie swojej pracy zawodowej wykształcił całe pokolenie psychiatrów, obecnie stanowiących kadrę kierowniczą szpitala. Pan dr Eugeniusz Dorsz-Szteke od 1979 r. pracował na stanowisku ordynatora oddziału obserwacyjno-leczniczego, a od 20 kwietnia 1990 r. przejął od dr Z. Turka obowiązki dyrektora ds. lecznictwa i pełnił je do chwili śmierci, tj. do 2. listopada 2001 r.

Od lat siedemdziesiątych powstawały plany budowy nowego szpitala psychiatrycznego w Zdrojach. W budynkach, które miały być pierwotnie w całości oddane dla lecznictwa psychiatrycznego, powstał oddział psychiatrii dziecięco-młodzieżowej (wrzesień 1977 r.). W pozostałej części kompleksu otworzony został w 1978 r. szpital dziecięcy. Nadal jednak uparcie forsowano pomysł powstania nowego szpitala, co zaowocowało następnymi planami budowy. W tym czasie, obok 42-łóżkowego oddziału obserwacyjno-leczniczego w starym budynku przy ul. Broniewskiego 24, w 1979 r. powstał oddział dzienny, zorganizowany przez dr Idalię Dejlitko-Tarnowską, mgr Helenę Wódecką i pielęgniarkę oddziałową Krystynę Anders. Był to pierwszy oddział tego typu w Szczecinie. Zajmował się psychoterapią pacjentów z zaburzeniami nerwicowymi oraz rehabilitacją pacjentów psychotycznych.

Przez cały czas trwały starania o poszerzenie form i możliwości lecznictwa psychiatrycznego. W latach osiemdziesiątych powstały budynki, w których mieszczą się aktualnie oddziały szpitalne, ale w maju 1988 r. budowę szpitala w Zdrojach wstrzymano.

W maju 1992 r. obowiązki dyrektora SPZOZ przejęła mgr Danuta Śliwa (absolwentka Politechniki Szczecińskiej – Wydziału Ekonomiki Transportu oraz Organizacji i Zarządzania Służbą Zdrowia Akademii Medycznej w Poznaniu). Wraz ze współpracownikami rozpoczęła działania, aby dokończyć budowę szpitala w Zdrojach. Na początku udało się w budynkach adaptowanych po warsztatach i garażach otworzyć Oddział leczenia uzależnień alkoholowych (30.11.1993 r.) – organizowany i prowadzony przez dr Helenę Grabską-Hempolińską. Dzięki pozyskaniu funduszy z różnych źródeł – m.in. budżetu Centralnego Banku Światowego i funduszy na zagospodarowanie mienia po Armii

Radzieckiej ponownie wznowiono budowę. Kolejno powstawały pawilony 2F (14.12.1994 r.), 2E (20.11.1996 r.), 2D (21.11.1997 r.), 2C (21.12.1998 r.). W pawilonach tych mieszczą się dzisiaj: oddział detoksykacyjny dla uzależnionych od narkotyków oraz alkoholu, oddziały ogólnopsychiatryczne II, III, IV, V, a także nowo utworzony VI oddział rehabilitacyjny. Wybudowanie i uruchomienie szpitala umożliwiło pacjentom skorzystanie z lecznictwa zamkniętego w pobliżu miejsca zamieszkania (wcześniej w szpitalu w Gorzowie Wielkopolskim było zarezerwowanych dla chorych z naszego regionu 500 łóżek).

Dyrekcji szpitala i całemu zespołowi lekarzy, psychologów i terapeutów, zależało na stworzeniu pełnej oferty terapeutycznej dla pacjentów, ze szczególnym uwzględnieniem pozafarmakologicznych form terapii. Ogromnym zaangażowaniem i wysiłkiem ludzi pracujących bezpośrednio z chorymi udało się stworzyć pracownie: muzykoterapii, plastyczną, ceramiki, techniczną, salę gimnastyczną, sale do terapii zajęciowych. Równocześnie prowadzone są w oddziałach grupy terapeutyczne o orientacji behawioralno-poznawczej.

W 1997 r. w ramach organizacyjnych naszej jednostki powstało Centrum Psychiatryczne przy ul. Żołnierskiej 55. Kierownikiem Centrum jest dr Ewa Kramarz. Jest to kolejny krok w tworzeniu nowoczesnej terapii psychiatrycznej. W strukturze organizacyjnej Centrum znajdują się dwa oddziały dzienne: leczenia zaburzeń nerwicowych oraz psychiatryczny rehabilitacyjny, ośrodek terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia, poradnie, zespół psychiatrii środowiskowej.

W 1998 r., w wyniku połączenia Samodzielnego Publicznego Psychiatrycznego Zakładu Opieki Zdrowotnej oraz Specjalistycznego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej nad Matką, Dzieckiem i Młodzieżą powstał Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zespół Opieki Zdrowotnej „Zdroje”, który pod tą nazwą funkcjonuje do dziś. Jest to szpital wielospecjalistyczny, zapewniający pacjentom dostęp do pełnej diagnostyki zarówno chorób psychicznych, jak i somatycznych, do intensywnej opieki medycznej, terapii lekowej i pozafarmakologicznej. Z tego powodu otrzymaliśmy w listopadzie 2002 r. certyfikat akredytacyjny przyznający status szpitala akredytowanego.

Mamy nadzieję na dalszy pomyślny rozwój naszej placówki.

Iwona Niedzielska

(na podstawie materiałów archiwalnych i wspomnień dra Zbigniewa Turka, dr Idalii Dejlitko-Tarnowskiej, dra Jarosława Kaczmarka, mgr Heleny Wódeckiej)

HISTORIA SEKCJI PSYCHOFARMAKOLOGII POLSKIEGO TOWARZYSTWA PSYCHIATRYCZNEGO – LATA 1961–2004

Sekcja powstała na XVI Naukowym Zjeździe Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego w Krakowie w 1961 r. Członkami założycielami byli m.in.: prof. A. Bilikiewicz, prof. A. Bukowczyk, prof. S. Cwynar, prof. A. Jus. Pierwszym przewodniczącym Sekcji był prof. Andrzej Jus.

Nie udało się odtworzyć składu Zarządu w latach 1961–1974. Siedziba Sekcji Psychofarmakologii od 1977 r. znajduje się w Klinice Psychiatrii PAM w Szczecinie.

W latach 1974–2004 Sekcja była organizatorem wymienionych niżej naukowych konferencji:

1. *Nowe leki przeciwdepresyjne, farmakoterapia psychoz alkoholowych*, Wrocław 1974.
2. *Polskie leki neuroleptyczne*, Lublin 1975.
3. *Leki psychotropowe o przedłużonym działaniu*, wspólnie z PAN i Polskim Towarzystwem Farmakologicznym, Kazimierz 1975.
4. *Wpływ etanolu na działanie leków*, wspólnie z PTF, Łódź 1975.
5. Tydzień Medycyny Polska – NRD, Drezno, 29.10.1975 r.
6. *Wpływ długotrwałego stosowania neuroleptyków na narządy wewnętrzne i ośrodkowy układ nerwowy*, Kraków 1975.

7. *Doświadczenia kliniczne nad stosowaniem klozapiny (Leponex)*, Kraków 1975.
8. *Metodyka oceniania nowych leków psychotropowych* (3 referaty), Szczecin, 28.10.1977 r.
9. *Stany depresyjne* (14 referatów), wspólnie z Komisją Psychiatryczną Komitetu Patofizjologii Klinicznej Wydz. VI PAN, Łódź, 24.04.1978 r.
10. *Leki antydepresyjne* (35 prac, 3 wspólnie z Oddziałem Lubelskim PTF), Kazimierz n. Wisłą, 21–22.10.1979 r.
11. *Podwzgórzowa regulacja stanów afektywnych* (2 referaty), wspólnie z Komisją Psychiatryczną KPK Wydz. VI PAN, Wrocław, 21.11.1980 r.
12. *Neuroleptyki – aspekty farmakologiczne i kliniczne* (4 referaty i 27 prac), razem z Oddziałem Szczecińskim PTF, Świnoujście, 16–18.05.1981 r.
13. *Kierunki badawcze w neuro- i psychofarmakologii* (6 referatów), wspólnie z Oddziałem Szczecińskim i Gdańskim, Gdańsk, 10.04.1983 r.
14. *Mechanizm działania i aktualne problemy leczenia wstrząsowego i śpiączkowego w psychiatrii* (20 referatów), wspólnie z Oddziałami Lubelskimi PTF i PTP, Kazimierz Dolny n. Wisłą, 19–20.10.1984 r.
15. *Propozycja metody badawczej dla komputerowego wspomaganie decyzji lekarskiej*, wspólnie z Oddziałem Gdańsko-Szczecińskim PAN i Oddziałem Szczecińskim PTP, Szczecin, 5.12.1990 r.
16. *Psychofarmakoterapia psychoz endogennych: postęp w diagnostyce, wyborze skutecznej terapii oraz profilaktyce nawrotów i powikłań* (19 referatów), XXXVII Zjazd Naukowy Psychiatrów Polskich, Poznań, 20.04.1992 r.
17. *VII Gdańskie Dni Lecznictwa Psychiatrycznego*, dofinansowane z MZiOS (19 referatów), Jurata, 24–25.09.1993 r.
18. *Zu Aktuellen Aspekten der Psychopharmakotherapie* (3 referaty), Drezno, 4–6.11.1993 r.
19. *Zapobieganie i leczenie chorób towarzyszących menopauzie i andropauzie*, wspólnie z Oddziałami Szczecińskimi PTP, PTL, PTE, PTG (ok. 300 uczestników), Szczecin, 16.06.1994 r.
20. *Postępy w psychofarmakologii chorób afektywnych* (3 referaty i 2 doniesienia), wspólnie z Oddziałem Szczecińskim PTP i firmą Eli Lilly, Szczecin, 19.11.1994 r.
21. *Perspektywy optymalizacji psychofarmakoterapii – demonstracja systemu komputerowego*, Szczecin, 7.04.1995 r.
22. *Nowe leki przeciwdepresyjne*, wspólnie z firmą Roche Polska, Szczecin, 26.06.1995 r.
23. *Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego* (3 referaty), wspólnie ze Szpitalem Psychiatrycznym ZOZ w Szczecinie, Szczecin, 11.10.1995 r.
24. *Kierunki badań klinicznych, farmakologicznych i ekonomicznych problemu chorób afektywnych* (2 referaty), wspólnie z firmą Ciba Geigy, Szczecin, 24.04.1996 r.
25. *Postępy badań klinicznych, farmakologicznych i ekonomicznych schizofrenii* (3 referaty), wspólnie z firmą Lundbeck, Szczecin, 28.05.1996 r.
26. *Zespół zależności alkoholowej w świetle badań klinicznych i podstawowych* (3 referaty), wspólnie z firmą ASTA Medica, Szczecin, 7.03.1997 r.
27. *Lęk i depresja jako problem medyczny, społeczny i ekonomiczny* (3 referaty), wspólnie z Oddziałem Szczecińskim PTP, Polskim Towarzystwem Neurologicznym i firmą Roche Polska, Szczecin, 4.04.1997 r.
28. *Cztery dekady poszukiwania optymalnego tymoleptyku – ewolucja czy rewolucja w leczeniu chorób afektywnych* (9 referatów), wspólnie z Oddziałem Szczecińskim PTP i firmą Servier Polska, Szczecin, 12.12.1997 r.
29. *Zastosowanie psychiatrii sądowej w prawie cywilnym i medycznym. Prawne i etyczne problemy farmakoterapii*, wspólnie z Sekcją Psychiatrii Sądowej PTP, Szczecin, 12–15.11.1998 r.
30. *Farmakoekonomiczne i farmakogenetyczne problemy optymalizacji leczenia przewlekłych endogennych chorób psychicznych*, wspólnie z Instytutem Psychiatrii i Neurologii, Szczecin, 20.04.2001 r.
31. *Zadania oddziału dziennego w systemie lecznictwa psychiatrycznego*, wspólnie z Sekcją Psychoterapii PTP, Szczecin, 9–10.11.2001 r.

32. *Depresja w przebiegu chorób somatycznych*, wspólnie z Polskim Towarzystwem Psychiatrycznym – Oddział Szczeciński, Polskim Towarzystwem Neurologicznym – Katedra i Klinika Neurologii PAM, Szczecin, 16.01.2002 r.
33. *Postępy w psychofarmakoterapii*, wspólnie z Polskim Towarzystwem Psychiatrycznym – Oddział Szczeciński, Komisją Psychiatrii Genetycznej, Szczecin, 14–15.05.2004 r.

Podstawowe kierunki działalności sekcji psychofarmakologii PTP w latach 1961–2004 obejmowały:

1. Badania nad mechanizmami farmakologicznego działania nowych leków psychotropowych.
2. Badania nad skutkami przewlekłego podawania leków psychotropowych.
3. Metodyka oceny nowych leków psychotropowych, leczenia wstrząsowego i śpiączkowego w psychiatrii.
4. Perspektywy terapii chorób psychicznych.
5. Psychofarmakoterapia psychoz endogennych.
6. Zastosowanie nowych informatycznych metod badawczych w diagnostyce i oszacowaniu rankingu użyteczności leków psychotropowych uwzględniającej wiele atrybutów działania.
7. Badanie wpływu środków psychotropowych na regulację podwzgórzową wydzielania hormonów u chorych na psychozy endogenne.
8. Rozpoczęto badania farmakogenetyczne w psychozach.
9. Systematyczne przedstawianie problemów klinicznych nowych leków psychotropowych.

Sekcja była miejscem wymiany teoretycznych i klinicznych doświadczeń farmakologów i psychiatrów. Członkowie Sekcji uczestniczyli w badaniach naukowych w ramach Centralnych Planów Badawczo-Rozwojowych koordynowanych przez Zakład Farmakologii PAN, w temacie: „Leki psycho- i neurotropowe a neuromediatory i neuromodulatory oraz neurobiologiczne mechanizmy adaptacyjne”, „Leki neuro- i psychotropowe a ośrodkowe mechanizmy regulujące podstawowe czynności ustroju”. Temat resortowy: „Zaburzenia psychiczne i neurologiczne”.

Sekcja współpracowała z Polskim Towarzystwem Farmakologicznym, Polskim Towarzystwem Lekarskim, Polskim Towarzystwem Endokrynologicznym, Polskim Towarzystwem Ginekologicznym oraz Polskim Towarzystwem Meno- i Andropauzy oraz z wieloma firmami farmaceutycznymi. Członkowie Sekcji uczestniczyli w wielu międzynarodowych zjazdach naukowych, jak kongresy Światowego Towarzystwa Psychiatrycznego i *European College of Neuropsychopharmacology*, Konferencja Naukowa Psychiatrów Polskich i Czechosłowackich i inne.

Jan Horodnicki